

ความเห็นส่วนตัว
ของ นายปัญญา อุดชาชน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๗/๒๕๖๘

เรื่องพิจารณาที่ ๓๐/๒๕๖๗

วันที่ ๑๔ เดือน พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๖๘

ระหว่าง ศาลอาญา ผู้ร้อง
- ผู้ถูกร้อง

ประเด็นวินิจฉัย

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕
วรรคสี่ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง หรือไม่

ความเห็น

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทยได้รับอิทธิพลมาจากประมวลกฎหมาย
วิธีพิจารณาความอาญาแถบภาคพื้นยุโรปโดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ระบบวิธีพิจารณาความระบบไต่สวน
เป็นหลักโดยเน้นการไต่สวนของศาลเป็นสำคัญ ปัจจุบันประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
ได้เปลี่ยนแปลงมาสู่แนวคิดสมัยใหม่ที่ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า ผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยเป็นผู้บริสุทธิ์
จนกว่าจะพิสูจน์จากพยานหลักฐานต่าง ๆ แล้วว่าผู้นั้นได้กระทำความผิดจริงโดยปราศจากข้อสงสัย
เพื่อประกันสิทธิเสรีภาพของบุคคลในการดำเนินคดี แต่อย่างไรก็ดีการพิจารณาความในคดีอาญา
โดยระบบกล่าวหาได้ถูกนำมาใช้เช่นเดียวกับนานาอารยประเทศและมีการนำแนวความคิดตามหลักกฎหมายแพ่ง
มาใช้ในการดำเนินคดีอาญาในบางกรณีด้วย สำหรับการใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
มีลักษณะสำคัญ คือ

- การใช้บทบัญญัติในวิธีพิจารณาความอาญาโดยตรง
- การใช้บทบัญญัติในวิธีพิจารณาความอาญาโดยการเทียบเคียง (Analogy) บทกฎหมาย
ที่ใกล้เคียงกัน

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๑. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

มาตรา ๒๕ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย นอกจากที่บัญญัติคุ้มครองไว้เป็นการเฉพาะในรัฐธรรมนูญแล้ว การใดที่มีได้ห้ามหรือจำกัดไว้ในรัฐธรรมนูญหรือในกฎหมายอื่น บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพที่จะทำเช่นนั้นได้และได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ ตราบเท่าที่การใช้สิทธิหรือเสรีภาพเช่นว่านั้นไม่กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น

สิทธิหรือเสรีภาพใดที่รัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ หรือให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ แม้ยังไม่มีกฎหมายนั้นขึ้นใช้บังคับ บุคคลหรือชุมชนย่อมสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพนั้นได้ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่ได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ สามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญเพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้

บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพหรือจากการกระทำความผิดอาญาของบุคคลอื่น ย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาหรือช่วยเหลือจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา ๒๖ การตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ กฎหมายดังกล่าวต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และจะกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้ รวมทั้งต้องระบุเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพไว้ด้วย

กฎหมายตามวรรคหนึ่ง ต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง

มาตรา ๒๗ บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน

ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือเหตุอื่นใด จะกระทำมิได้

มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น หรือเพื่อคุ้มครองหรืออำนวยความสะดวกให้แก่เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ หรือผู้ด้อยโอกาส ย่อมไม่ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม

บุคคลผู้เป็นทหาร ตำรวจ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ และพนักงานหรือลูกจ้างขององค์กรของรัฐย่อมมีสิทธิและเสรีภาพเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป เว้นแต่ที่จำกัดไว้ในกฎหมายเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการเมือง สมรรถภาพ วินัย หรือจริยธรรม

๒. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๑๕ วิธีพิจารณาข้อใดซึ่งประมวลกฎหมายนี้มีได้บัญญัติไว้โดยเฉพาะ ให้นำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับเท่าที่พอจะใช้บังคับได้

พิจารณาแล้วเห็นว่า หลักการสำคัญของการนำบทบัญญัติวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับ มีหลักเกณฑ์สำคัญ คือ

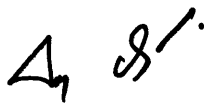
ประการแรก เป็นกรณีที่มีบทบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไว้โดยเฉพาะเท่านั้น

ประการที่สอง การนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับเท่าที่พอจะใช้บังคับได้ โดยไม่ขัดกับหลักเกณฑ์ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

สำหรับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ ได้วางหลักการสำคัญระหว่างการพิจารณาความอาญาและการพิจารณาความแพ่งว่า แม้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามีจุดประสงค์เพื่อดำเนินคดีอาญาโดยเฉพาะและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมีจุดประสงค์เพื่อดำเนินคดีแพ่งก็ตาม แต่หากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไม่ได้บัญญัติไว้เป็นการเฉพาะให้นำบทบัญญัติประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับเท่าที่พอจะใช้บังคับได้ โดยไม่ขัดหรือแย้งกับหลักการพิจารณาความอาญา ในกรณีที่บัญญัติไว้เป็นการเฉพาะถือเป็นกลไกในการอุดช่องว่างของกฎหมายโดยไม่จำเป็นต้องกำหนดบทบัญญัตินั้นไว้ซ้ำกันอีก แต่อย่างไรก็ดี กรณีตามคำร้องการที่ศาลอาญามีคำสั่งตัดพยานหลักฐานโดยอาศัยอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ เป็นลักษณะการใช้ดุลพินิจโดยชอบด้วยกฎหมายภายใต้ขอบเขตการใช้ดุลพินิจและความเสมอภาคในการอำนวยความสะดวกด้วยความเที่ยงธรรมตามความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา (ที่ประชุมใหญ่) เรื่องเสร็จที่ ๒๗๑/๒๕๔๕ และคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๐๕๓/๒๕๔๒ การที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ บัญญัติให้ศาลในคดีอาญาสามารถนำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับ

เท่าที่พอจะใช้บังคับได้ ในกรณีที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามีได้บัญญัติวิธีพิจารณาความในเรื่องใดไว้โดยเฉพาะเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งต่อประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา จึงเป็นกฎหมายวิธีสบัญญัติในการรับรองและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลโดยคำนึงถึงหลักความได้สัดส่วน เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างประโยชน์สาธารณะและสิทธิและเสรีภาพของโจทก์และจำเลย ประกอบกับศาลสามารถยกบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ มาปรับใช้ในคดีอาญาได้อย่างเท่าเทียมกันอันเป็นหลักประกันสิทธิของคู่ความให้มีโอกาสต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่ ไม่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ดังนั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ เป็นบทบัญญัติที่เป็นการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของคู่ความให้ได้รับการเยียวยาหรือช่วยเหลือจากรัฐ สอดคล้องกับหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ ไม่กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคล และไม่ขัดต่อหลักความเสมอภาค จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคสี่ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ วรรคสี่ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง

(นายปัญญา อุดชาชน)

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ